

FEJÉR MEGYEI KÖNYVTÁROS

Fejér megye könyvtárosainak és olvasóinak tájékoztatója XL. évf. 2000/3-4. sz.

Az érdekeltségnövelő támogatásról és a Nyilvános könyvtárak jegyzékéről

Fejér megye önkormányzati könyvtárai összesen - az előző évben állománygyarapításra fordított összeggel arányosan - 1998-ban 8.907 eFt-ot, 1999-ben 9.272 eFt-ot, 2000-ben 11.981 eFt-ot kaptak az érdekeltségnövelő támogatásból. Helyesebben - a vonatkozó rendeletnek megfelelően - az összeget nem a könyvtárak kapták, hanem a fenntartó önkormányzatok, amelyek azt át is utalták a könyvtáraknak. Ez az összeg tartalmazza a felzárkóztató pályázatok során nyert támogatásokat (évi 300-400 eFt-ot is), amelyet azok az önkormányzatok kaptak, ahol a település könyvtárban az egy lakosra jutó beszerzési keret nem érte el az országos átlagot, s az önkormányzatok vállalták a központi támogatásként odaitélendő összeggel azonos forrás biztosítását.

E központi támogatások jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy az állománygyarapítás kiegyensúlyozottabbá vált, s különösen örvendetes, hogy a támogatás összege évről évre növekszik. Ez a növekedés az 1998. évihez képest 2000-ben 34 %-os volt. (Míg 1998-ban az érdekeltségnövelő támogatás a saját forrásból finanszírozott gyarapítás értékének 23,5 %-a volt, addig 2000-ben ez az arány meghaladta a 27 %-ot.)

Megyénkben még jelentősebben növekedhetett volna a támogatás mértéke, ha a községi önkormányzatok mindegyike kérte volna a községi könyvtár felvételét a nyilvános könyvtárak jegyzékébe. Ennek lehetőségére, szükségszerűségére már a Fejér Megyei Könyvtáros 1998. évi 3. számában felhívtuk a figyelmet, s ugyanott közreadtuk a kérelemhez szükséges dokumentumok - szervezeti és működési szabályzat, alapító okirat - elkészítéséhez szükséges mintákat. Sajnos, hiába szólunk a könyvtárosok negyedéves továbbképzésén is a tennivalókról, s hiába küldtük ki ezzel kapcsolatos tájékoztatónkat az önkormányzatokhoz, a 102 önkormányzathoz 40 nem küldte be az OSZK KMK-hoz a megfelelő dokumentumokat, 15-en pedig nem megfelelő, vagy hiányos alapító okiratot, szervezeti- és működési szabályzatot küldtek el. Az utóbbi könyvtárak (illetve a működtető önkormányzatok) megkapták az elmúlt évre járó érdekeltségnövelő támogatást, s a minisztérium fogja őket értesíteni arról, hogy milyen módon egészítsék ki a Nyilvános könyvtárak jegyzékébe való felkerüléshez szükséges iratokat.

Mindenesetre érdemes megemlítenünk, hogy a címjegyzékben nem szereplő könyvtárak összesen 6.237 eFt-ot költöttek az elmúlt évben állománygyarapításra. Ennek 27 %-a 1.700 eFt - ennyivel lett kevesebb a megyében a dokumentumvásárlásra fordított összeg. Megemlítjük, hogy ez a tény már nemcsak az egyes könyvtárakat érinti, hanem az egész megyei dokumentumellátási rendszer működését is, hiszen, ha a könyvtárak nem vásárolnak könyveket, akkor azokat - könyvtárközi kölcsönzés útján - a megyei könyvtárnak kell biztosítania. Érdemes megemlíteni, hogy pl. Ercsiben 271 eFt, Mezőszilason 255 eFt, Abán 126 eFt az elmaradt támogatás. Külön táblázatban közöljük az érdekeltségnövelő támogatásból kimaradt községek jegyzékét, s azt is - *Az állománygyarapítási összeg 27 %-a* című rovatban - hogy mennyi támogatást kaptak volna az önkormányzatok, ha bejelentették volna a könyvtárat a Nyilvános könyvtárak jegyzékébe. Megjegyezzük, hogy e községek közül 3 (Gyúró, Sárszentágota, Úrhida) - bár a Nyilvános könyvtárak jegyzékére felkerült - nem igényelte az érdekeltségnövelő támogatást.

Hegy Tamás

Az érdekeltség-növelő támogatásból kimaradt Fejér megyei községi könyvtárak

Ssz.	Település	Lakos	Ter.	Gyarapod.	Áll. gyarap.	Áll. gyarap.	Besz. kvóta	Átlagár
			m2	(áll. egys.)	összege (eFt)	összeg 27%-a (eFt)	(Ft/lakos)	(Ft/gyarap.)
	Községek							
1	Aba	4142	90	360	466	126	113	1294
2	Alcsútdoboz	1354	50	136	17	5	13	125
3	Balinka	910	32	207	138	37	152	667
4	Baracska	2515	65	18	8	2	3	444
5	Beloianisz	1148	90	76	20	5	17	263
6	Besnyő	1855	42	133	118	32	64	887
7	Cece	2828	78	134	317	86	112	2366
8	Csákberény	1245	38	232	217	59	174	935
9	Csókakő	1020	36	87	100	27	98	1149
10	Csász	1057	60	0	0	0	0	0
11	Előszállás	3770	133	215	186	50	49	865
12	Ercsi	8205	153	675	1003	271	122	1486
13	Fehérvárcsurgó	1866	102	140	100	27	54	714
14	Gánt	790	60	0	24	6	30	0
15	Gyúró *	1150	35	113	65	18	57	575
16	Hantos	973	47	121	121	33	124	1000
17	Iszkaszentgyörgy	1585	70	268	217	59	137	810
18	Isztimér	911	48	63	54	15	59	857
19	Jenő	1182	25	32	21	6	18	656
20	Kisapostag	1179	20	231	168	45	142	727
21	Kules	1471	20	0	0	0	0	0
22	Lajoskomárom	2405	60	64	63	17	26	984
23	Mány	2134	63	245	188	51	88	767
24	Mezőkomárom	1080	70	0	0	0	0	0
25	Mezőszilas	2311	268	683	943	255	408	1381
26	Moha	402	25	11	12	3	30	1091
27	Nadap	405	54	0	30	8	74	0
28	Nádasdladány	1792	70	225	236	64	132	1049
29	Pákozd	2464	56	116	169	46	69	1457
30	Pátka	1643	40	226	163	44	99	721
31	Ráckeresztúr	3058	60	0	0	0	0	0
32	Sárkeresztes	1473	35	124	98	26	67	790
33	Sárkeszi	506	30	12	53	14	105	4417
34	Sárszentágota *-	1382	25	100	121	33	88	1210
35	Soponya	1785	24	48	54	15	30	1125
36	Sukoró	779	40	53	35	9	45	660
37	Szabadegyháza	2276		578	403	109	177	697
38	Tabajd	888	45	94	74	20	83	787
39	Tác	1524	53	100	54	15	35	540
40	Úrhida*	1330	8	27	52	14	39	1926
41	Vajta	1009		94	95	26	94	1011
42	Vál	2283	50	100	68	18	30	680
43	Zámoly	2146	53	75	134	36	62	1787
	Községek össz.:	76231	2423	6216	6405	1729	84	1030

Érdekeltség-növelő támogatásban részesült Fejér megyei önkormányzati könyvtárak

Település	Jegy-zékre jelentkezett	Jegy-zékre felvett	1999-es gyarapítás összege (eFt)	1999-ben kapott érd. növ. támogatás összege (eFt)	Gyarapítás mínusz támogatás 1999. (eFt)	Érd. növ. t. utalandó 2000. Kerekített (eFt)	Felzárkóztató pályázat (eFt)	Érd. növ. tám. 2000. összes utalandó (eFt)	Könyvtár-pártoló önkormányzat 2000. (eFt)	Esélyegyenlőség-növelő pályázat 2000. (eFt)
Fejér megyei ö.	1	1	11 107	2 064	9 043	2 481		2 481		
Adony	1	1	187	45	142	39	37	76		150
Alap	1	1	183	24	159	44		44		
Alsószentiván	1	1	294	53	241	66		66		
Bakonycsernye	1		62	10	52	14		14		
Baracs	1		393	59	334	92		92		
Bicske	1	1	1 919	292	1 627	446		446		
Bodajk	1	1	478	75	403	111		111	1000	
Csabdi	1	1	205	40	165	45		45		
Csákvár	1	1	514	106	408	112		112		200
Csór	1		170	17	153	42		42		
Dég	1	1	311	93	218	60		60		
Dunaújváros	1	1	7 828	1 398	6 430	1 764		1 764		
Enying	1	1	1 575	299	1 276	350		350		
Etyek	1	1	1 154	203	951	261		261		
Felcsút	1	1	205	45	160	44		44		
Füle	1	1	60	12	48	13		13		
Gárdony	1	1	1 968	285	1 683	462		462	1000	
Igar	1	1	48	11	37	10		10		
Iváncsa	1		137	52	85	23		23		
Kajászó	1	1	144	14	130	36		36		
Káloz	1	1	401	27	374	103		103	300	
Kincsesbánya	1		260	34	226	62		62		
Kisláng	1		500	93	407	112		112		
Kőszárhegy	1	1	100	6	94	26		26		
Lepsény	1	1	133	28	105	29	100	129		
Lovasberény	1	1	239	41	198	54		54		150
Magyaralmás	1	1	96	47	49	13	125	138		
Martonvásár	1	1	1 052	197	855	235		235		
Mátyásdomb	1	1	89	12	77	21		21		
Mezőfalva	1	1	1 101	173	928	255		255		
Mezőszentgyörgy	1	1	142	13	129	35		35		
Mezőszilas					0	0		0		250
Mór	1	1	3 020	636	2 384	654		654		
Nagykarácsony	1	1	53	13	40	11		11		
Nagylók	1		37	6	31	9		9		
Nagyveleg	1	1	38	13	25	7		7		
Nagyvenyim	1		372	65	307	84		84		
Pázmánd	1	1	120	30	90	25		25		
Perkátá	1	1	892	91	801	220		220		
Polgárdi	1	1	898	209	689	189		189		
Pusztaszabolcs	1	1	548	110	438	120		120		
Pusztavám	1		96	16	80	22		22		
Rácalmás	1	1	236	40	196	54	100	154		
Sárbogárd	1	1	2 995	601	2 394	657		657		
Sáregres	1	1	77	13	64	18		18		
Sárkeresztúr	1	1	94	15	79	22		22		
Sárosd	1	1	117	27	90	25		25		
Sárszentmihály	1		216	36	180	49		49		
Seregélyes	1	1	580	77	503	138		138		242
Söréd	1	1	67	8	59	16		16		

Érdekeltségnövelő támogatásban részesült Fejér megyei önkormányzati könyvtárak

Település	Jegy-zékre jelentkezett	Jegyzékre felvett	1999-es gyarapítás összege (eFt)	1999-ben kapott érd. növ. támogatás összege (eFt)	Gyarapítás mínusz támogatás 1999. (eFt)	Érd. növ. t. utalandó 2000. Kerekített (eFt)	Felzárkóztató pályázat (eFt)	Érd. növ. tám. 2000. összes utalandó (eFt)	Könyvtár-pártoló önkormányzat 2000. (eFt)	Esélyegyenlőség-növelő pályázat 2000. (eFt)
Szabadbattyán	1		630	130	500	137		137		
Szabadhidvég	1		60	15	45	12		12		
Szár	1		146	23	123	34		34		
Székesfehérvár	1	1	5 556	937	4 619	1 267		1 267		
Tordas	1	1	439	86	353	97		97		
Velence	1	1	844	133	711	195		195		
Vereb	1		86	13	73	20		20		
Vértesacsá	1	1	90	25	65	18		18		
Vértesboglár	1		251	36	215	59		59		
Összesen:	59	44	51613	9272	42341	11619	362	11981	2300	992

A Fejér megyei önkormányzati könyvtárak legfontosabb mutatói, viszonyszámai más megyék adatainak tükrében

A Könyvtári Intézet kiadásában megjelent a *Könyvtári statisztika, 1999* (szerk. Vidra Szabó Ferenc), a TEKE és a SZAKMA utódja. A kiadvány a konkrét adatok mellett – önálló fejezetben – közli a települési könyvtárak legfontosabb viszonyszámait is. A megyék szerint készített összesítő adatok jó lehetőséget teremtenek arra, hogy a Fejér megyei könyvtárak legfontosabb viszonyszámait összehasonlítsuk a többi megyéjével.

A megye területén az egy lakosra jutó könyvtári állomány 4,2 állományegység, ami azt jelenti, hogy a 19 megye sorrendjében a 17-dik helyen vagyunk. Legtöbb az egy lakosra jutó könyv Zala megyében (6,7), legkevesebb Hajdú-Bihar megyében (3,4). Ez az „eredmény” azonban nem jelenti azt, hogy különösebb elkeseredésre lenne okunk, mert egyúttal az elavult művek és fölös példányok megyénkben megvalósított nagy mértékű, szervezett kivonására is utal. A megyei könyvtárban 1994 és 1998 között pl. 41.000 kötet került kivonásra, nem beszélve a városi és községi könyvtárakban kiselezett könyvekről.

A könyvtárak költségvetéséből egy lakosra fordított állománygyarapítási összeget (beszerzési kvótát) tekintve a 109 Ft-os összeggel a 7. helyen állunk. Ez az összeg legkisebb Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (70 Ft), legnagyobb Zala megyében (149 Ft) volt. Arra, hogy a Fejér megyei könyvtárak – minden nehézségük ellenére – igyekeznek megvásárolni a tájékoztató munkához nélkülözhetetlen drága kézikönyveket, monografikus műveket, s egyéb nem hagyományos dokumentumokat (CD-ROM stb.) jól utal, hogy megyénkben a beszerzett dokumentumok átlagára 1.269 Ft volt. Ez az összeg ennél nagyobb (1.309 Ft) csak Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a legkisebb (637 Ft) pedig Csongrád megyében volt.

Fejér megyében a lakosság 14,4 %-a iratkozott be 1999-ben valamelyik önkormányzati könyvtárba, ez a megyék rangsorában a 13. helyet jelenti. Legnagyobb a beiratkozók aránya Veszprém megyében (19 %), legkevesebb Komárom-Esztergom, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (12 %). A kölcsönzött kötetek számát tekintve már jobb az arány: Fejér megyében egy beiratkozott olvasó átlagosan 22,9 kötetet kölcsönzött egy év alatt, ami a 11. helyet jelenti a megyék sorrendjében. Az átlagosan kölcsönzött kötetek száma legnagyobb (28,9) Vas megyében, a legkisebb Nógrád megyében (19,7) volt. Az egy kölcsönző látogató által egy alkalommal átlagosan elvitt dokumentumok számát is kimutatták a statisztikában: Fejér megyében ez alkalmanként 3,5 kötet volt, a 7. a megyék rangsorában. (Ez, valamint a korábbi viszonyszám elsősorban azt jelenti, hogy az olvasók megtalálták-e a számukra megfelelő műveket a könyvtárakban). Mindez természetesen

nem elsősorban az állomány nagyságával, hanem tartalmi megoszlásával függ össze: azzal, hogy a régebbi kiadású fontos művek mellett az új kiadványok is hozzáférhetőek-e a könyvtárban.

Végezetül szólnunk kell a könyvtárak alapterületéről. Fejér megyében 100 lakosra átlagosan 3,66 m² könyvtári alapterület jut, ami a megyei rangsorban a 14. helyet jelenti. Ez az adat legnagyobb Vas megyében (6 m²), legkisebb Pest megyében (2,5 m²). A szomorú ebben az, hogy a városokban (ide számítjuk a városokban működő megyei könyvtárakat is) és a községekben található könyvtárak alapterületét tekintve Fejér megye egyaránt lemaradt az országos átlagtól. (Míg a városokban átlagosan 4,4 m² alapterület jutott 100 lakosra, Fejér megyében csak 3,9 m². A községi könyvtárak alapterületét tekintve az országos átlag 4 m², míg a Fejér megyei 3,4 m² volt.)

Összességében megállapíthatjuk, hogy a Fejér megyei könyvtárak – a kiegyensúlyozott működéshez kívánatos megfelelő alapterület kivételével – a megyék közötti rangsorban a középmezőnyben foglalnak helyet. Azaz minden garancia megvan arra, hogy a működési feltételek változása esetén a szolgáltatásokat igénybe vevők köre is változna, növekedne.

Arató Antal

Kiállítások a Martonvásári Nagyközségi Könyvtárban, különös tekintettel

„A szépet, a jót, a hasznost terjeszthessék” című régi magyar kalendáriumok bemutatójára

„A könyvtárpropaganda legdirektebb eszköze a szóbeli és írásos könyvajánláson kívül a kiállítás, ahol a művészeti ágak összekapcsolódása révén, a komplex művészeti nevelés megvalósulhat” (Pelejtei Tibor). Az elmúlt két évtized során igen változatos volt a martonvásári nagyközségi könyvtárban rendezett kiállítások „formanyelve”. A képző- és iparművészeti kiállításokon kívül fotó és könyvészeti kiállításokat rendezett a könyvtár. Az intézmény nem rendelkezik önálló kiállítóteremmel, de a nyaranta megrendezésre kerülő Martonvásári Napok rendezvénysorozat alkalmat, lehetőséget kínál a könyvtárnak a kiállítások megrendezésére a Beethoven Általános Iskola osztálytermeiben.

Ezen a nyáron a szomszédos osztályteremben az érdeklődők *Petrás Mária* csángó iparművész bemutatkozó kamara kiállítását láthatták *Panaszkodás Istennek* címmel, - a másik osztályteremben pedig német testvértelepülésünk, Bayenfurt képzőművészeinek tárlata fogadta a látogatót. A könyvtár olvasóterme a régi „kalandozók”, azaz a kalendáriumok kiállításának adott otthont.

A Martonvásáron élő *Tálas Józsefné*, aki a kutatóintézet híres kukoricanevelő programjában technikusként működött közre, közel 20 éve gyűjti a kalendáriumokat, naptárakat. Egyik kollégája hívta fel figyelmét egy régi családi örökség (1906-os naptár) kapcsán azokra. Többnyire antikváriumokból sikerült beszerezni e művelődéstörténetileg is érdekes-értékes gyűjteményt, amit kiállítási célra felajánlott a könyvtárnak.

A Biblia után még mindig a kalendáriumot olvasta a legtöbb ember a világon. Nem véletlenül jegyezte meg Ortutay Gyula: „Ha a parasztságunk művelődéstörténetének megírására vállalkoznék valaki, minden bizonnyal kalendáriumait kellene végigvizsgálni”. Miről is írtak a régi „kalandozók”? Időjárásról, a hold járásáról, a vásárok rendjéről, volt bennük jóvendőmondás, időjóslás. A legkedvesebb olvasnivalók az adomák voltak (e műfaj megteremtője Jókai Mór volt – ő maga is szerkesztett kalendáriumot).

A kalendáriumok, naptárak válogatásánál fontos szempont volt az, hogy a különböző érdeklődési körű látogató megtalálja a maga „olvasnivalóját”. Élve a fénymásolás lehetőségével, érdekes keresztmetszetet kaptunk a XX. század művelődéstörténetéről. A kiállítás anyaga főleg a XX. sz. első évtizedeihez kapcsolódott (1945-ig). Bemutatta a különböző szakmák, vallási felekezetek és legfőképp a parasztság, a városi polgárság kalendáriumait. (Pesti Hírlap Naptára, Kincses Kalendárium, Az Est Hármaskönyve, Hölgyek Naptára stb.)

Lapozunk bele az egyik kiállított legrégebbi kalendáriumba: *Szent-István Társulat naptára az 1864-ik Szökőévre*. A naptári rész megszívlelendő emlékmondatokat és a hagyományos időjósla-

tokat tartalmaz. Mai szemmel nézve is érdeklődéssel olvashatjuk a történelmi leírásokat, balladákat, Csiky Gergely drámaíró, műfordító (1842-1891) fiatalkori verseit; *Tréfa, Hazugság* címmel egyéb írásokat, „népies beszélyeket”. A tudományos ismeretterjesztő cikkek közül említésre méltó *A természeti erők, különösen a delejesség és villamosságának népszerű ismertetése; A Galvanvillamosságának és ennek elméletén alapuló távírónak népszerű ismertetése* című írások. (Hazánkban 1867 óta használták a betűtávírógépeket.)

Évfolyamonként visszatérő tárgyköre a naptárnak a *Hasznos szerek a gazdaság körül* című rovat, pl. „Jeles juhtáp: Öröj vadgesztenyét: minden juhnak reggel és estve adj két fontot belőle: a juhok ezáltal gyorsan meghízhatnak és igen ízletes húst adnak”. A *Névtár* után a *Közönséges Vásárok Magyar és Erdélyországban* (megjelölve az állat- és kirakodóvásárokat), majd a *Bélyeg és kamattábla* című rovat következett. Néhány elgondolkoztató emlékmondatot idézek az említett naptárból: „Szelídek azok, kik a rossznak engednek, s annak nem szegülnek ellene, de a rosszat legyőzik a jószág által”; „Hogy sohase légy szomorú, élj erényesen”; „Jámbor embernek folytonos az öröme”.

Szemléletessé tette a tárlatot egy korabeli barokk íróasztal, a különböző korokból származó íróasztalfelszereléssel (úti tintatartó 1805-ből, diplomáciai irattartó, levélnehezékek stb.) Az 1910-es évekből származó gyermekkalendáriumokat a korabeli tintatartóval *Harcza Tibornétól*, az Óvodamúzeum vezetőjétől kaptuk. A kiállítást dr. Varró Ágnes néprajzkutató, a Szent István Király Múzeum munkatársa nyitotta meg – közreműködött *Havas Judit* előadóművész, aki Rákosi Jenő 1928-ban írt *Kalendárium és naptár* című igen szellemes írását olvasta fel. A kiállítások népszerűsítését szolgálta a Millenniumi Kiállítások címmel megjelent tájékoztató füzet (a Martonvásári Nyár Kulturális Egyesület és a nagyközségi könyvtár szerkesztésében). A megrendezendő kiállításokról, kiemelve a kalendáriumok történetét, a helyi Forum Martini hasábjain tájékoztattam az olvasókat. A *Martonvásári Nyár, 2000* programfüzet is tartalmazta, hogy a kiállítás időtartama alatt a nagyközségi könyvtárba a beiratkozás ingyenes (éltek is néhányan ezzel a lehetőséggel). A tárlatvezetést előzetes bejelentkezés alapján vehették igénybe az érdeklődők.

A kiállítást csak a könyvtár helyiségén keresztül lehetett megközelíteni, így a látogató bepillantást kaphatott a könyvtár életébe, kézbe véve a hetilapokat, napilapokat vagy éppen a könyveket. A helyi kiadványokon kívül dr. Nagy Sándor *Régi magyar kalendáriumok* című tanulmánykötetét is árultuk.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a rádió (a Kossuth Rádió adásai), a Magyar Nemzet, a Fejér Megyei Hírlap többet foglalkozott a kiállításainkkal, mint az elmúlt években. Ennek köszönhetően, a martonvásári látogatókon kívül régi és új ismerősöket is köszönthettünk a környező kisebb-nagyobb településekről.

Chilla Szilvia

A Székesfehérvár és Vidéke és a Fejér Megyei Hírlap. Tartalomelemzés*

A helyi hírlapok egyik legfőbb jellemzője a helyi vonatkozású közlemények túlsúlya az egyéb publikációkkal szemben. Ugyanakkor a helyi lapok olvasói is elvárják, hogy információkat kapjanak az ország és a világ dolgairól, s természetesen egyéb igényeik is vannak, lehetnek: közhasznú ismeretekhez szeretnének jutni, szórakozni vágnak, netalántán verseket, elbeszéléseket szeretnének olvasni stb.

Amennyiben tehát a Fejér Megyei Hírlap szellemi elődjének tekinti a Székesfehérvár és Vidékét, érdemes összehasonlítani a két lap tartalmát a különféle rovatok, publicisztikai műfajok szerint is. Ezt az elemzést végeztük el a két újságban oly módon, hogy a közlemények hasábjelölését mérve a különböző tartalmú és műfajú írásokról statisztikát készítettünk. (Ld. a mellékelt táblázatokat az írás végén.)

*Elhangzott a Fejér Megyei Hírlap által szervezett sajtótörténeti tanácskozáson, 1999. júl. 1-jén.

Vizsgálódásunk során az egyes cikkek terjedelmébe beszámítottuk a címeket, alcímeket, a Fejér Megyei Hírlap esetében pedig a cikkekhez kapcsolódó fényképek terjedelmét is, hiszen azok információs értéke közvetlenül kapcsolódik a cikkek (hírek stb.) tartalmához. (Nem mértük fel a Fejér Megyei Hírlapban közölt hirdetések, mert a szerkesztőségi adatok szerint azok a lap terjedelmének 30-35 %-át adják.) Az így kapott adatokat összegeztük, majd ennek alapján állapítottuk meg, hogy a vizsgált periodikumok hirdetések nélküli terjedelmének 100 %-ban a különböző tárgykörű írások hány százalékot jelentenek. A tárgykörök megállapítása, a cikkeknek azokba történő besorolása természetesen számos szubjektív elemet hordozhat magában, ezért a közölt és azokra hivatkozott százalékos adatokról némi eltérés joggal feltételezhető. Közrejátszik ebben az is, hogy adatgyűjtésünket kisebb mintavétel alapján végeztük.

Elsőként a Székesfehérvár és Vidéke 1899. január 1-jétől 24-ig megjelent első tíz számát mértük fel a szó szoros értelmében. (Azért választottuk ezt az évfolyamot, mert jól használható állapotban ez állt rendelkezésünkre. Alcíme szerint ekkor politikai lap, szerkesztője Rádai Lajos, hetenként háromszor jelenik meg 4-6 lapos terjedelemben.) A Fejér Megyei Hírlapnak az 1999. május 1-jétől május 22-ig, tehát szintén három heti időtartam alatt megjelent tizennyolc számát elemeztük. (Köztudott, de érdemes megemlíteni: a lap hetenként ötször jelenik meg, 16-20 lapos terjedelemmel.) Tartalmi elemzésünk során azonban nem csak a három-három hét alatt megjelent írásokra utaltunk, hanem igyekeztünk figyelembe venni a Székesfehérvár és Vidéke egész évfolyamában megjelent publikációkat, illetve a Fejér Megyei Hírlap korábbi számait is.

A táblázatokat tanulmányozva látható, hogy nem sikerült egységes szempontrendszerrel kidolgozni, ha ugyanis ezt megtettük volna, akkor elvesztjük azoknak a sajátosságoknak egy részét, amelyek - történetiségükben is - a két lap különbözőségeire utalnak.

Vezércikkek, belső cikkek - kül- és belpolitika

A vezércikkek a Székesfehérvár és Vidéke terjedelmének mintegy 15 %-át foglalják el. Egy részük megfelel a *Helyi sajtó ABC-je* című útmutató előírásainak, ám nem érdemes elmélyülnünk sajtóműfaji kérdésekben. Említettem; lapunk ekkor politikai lap, a vezércikkek mintegy fele a parlamenti eseményeket kommentálja, a szabadelvű kormány mellett foglal állást, meggyőző, lelkesült, mégis egyéni véleményt fogalmaz meg. Pl. a *Miniszterelnökünk újévi beszéde* című írás, vagy a *Csömör* címmel megjelent cikk, a parlamenti ellenzék "obstrukciós produkcióiról." (Érdemes ebből néhány mondatot idéznünk, mert óhatatlanul és kísértetiesen a legutóbbi választások után nálunk is olvasható szövegek jutnak az eszünkbe: "Mikor a nép a szavazó-urnához megy és képviselőt választ, ítéletet mond az állami ügyek menete és vezetése felett. Az utolsó választások a szabadelvű párt és báró Bánffy miniszterelnök kormánya javára döntöttek. Ezt az ítéletet az ellenzék megfellebbezhetőnek tartotta és vonakodott a nemzetnek a választásokban nyilvánult akaratát magára nézve kötelezőnek elismerni.")

A vezércikkek másik része valójában nem vezércikk, csak ezen a kitéüntetett helyen szerepel: az első oldalon, a középen elhelyezett lénia felett, ám úgy, hogy az írás általában áthúzódik a második oldalra is. Pl. eseménytudósítás a Palotai Olvasókör jubileumáról, a városi díszközgyűlésről, *Néhány szó a kórházi válsághoz* címmel arról, hogy a kórház hasonló fenntartási, fejlesztési gondokkal küszködött mint jelenleg, mert a város és megye nem jutott dűlőre a közös finanszírozás ügyében. A helyi közéleti információk (feltehetően azok fontossága, az olvasóknak szóló tájékoztatás kötelezettsége miatt) tehát kiszorították a parlamenti tudósításokat, az ország ügyével foglalkozó általánosabb jellegű írásokat. Egyébként az előbbieken említett írások jelennek meg a belső cikkek helyén is. Valójában nem lehet belső cikkeknek nevezni ezeket, mert szintén eseménytudósítások. (Pl. a tűzoltók közgyűléséről, a nőegyletről, az Erzsébet népkonyháról stb.) A lényeg: szinte csak a vezércikkekben és néhány nagyon ritkán jelentkező fővárosi levélben, hírben jelennek meg az országos érdekű belpolitikai írások, amelyek a lap terjedelmének 9 %-át jelentik. Ugyanez az arány a Fejér Megyei Hírlapban 5 %, ám a lap többszörös terjedelme miatt hasábméterben mérve a négyszerese annak, ami a Székesfehérvár és Vidékében látott napvilágot. Itt jegyezzük meg, hogy a Hírlap-

ban megjelent megyei vonatkozású belpolitikai írások közé nem soroltuk be a városi és megyei közgyűlési tudósításokat, amelyek az egyéb cikkek között kaptak helyet, noha számos esetben politikai tartalommal is bírtak. De többnyire itt kaptak helyet azok az első oldalon - a szerző fényképével - megjelenő jegyzetek, amelyek aktuális közérdekű kérdéseket érintenek jól kitapintható, szerzőkként változó politikai állásfoglalást is tükrözve. S végül itt kaptak helyet a gazdaságpolitikai írások is, míg a *Gazdaság* rovatban megjelenő egyéb írások a nem politikai tartalmú cikkek között.

Külpolitikai írások a Székesfehérvár és Vidékében alig jelentek meg. A vizsgált időszakban egyetlen ilyen tárgyú írás egy híradás a Fejér megyei származású német nagykövetség berlini esküvőjéről, amelynek terjedelme 0,5-1 %-ot jelent. Ugyanakkor a Fejér Megyei Hírlapban a világpolitika eseményeivel foglalkozó írások terjedelme 3 %, az olyan külpolitikai publicisztikáké, amelyben a magyar politikusok is cselekvő résztvevők, szintén 3 %. Egységesen fogalmazva, a külpolitikai írások terjedelme 6 %, a belpolitikai 5 % (szinte tervszerűnek mondható ez a paritás), azaz a kimondottan politikai publicisztika a Fejér Megyei Hírlapban összesen 11 %, a Székesfehérvár és Vidékében 9 %.

Tárcza, szépirodalom

Ha a Székesfehérvár és Vidékét lapozgatjuk, akkor az első oldalon (és a másodikon, olykor a harmadikon is), a vonal alatt a *Tárcza* rovat olvasható. Az itt közölt írások nem felelnek meg a mai értelemben vett hírlapi műfajnak: többnyire folytatásos romantikus történetek, kisregények, már címmel is az olvasói érdeklődés megnyerésére törekednek. (*Sátánszirt, Gyöngyök az érzelmek tengeréből, Ernesztina keservei, A kis püpos* stb.) Többnyire olyan szerzők írásai, akikről a kézikönyvekben sem találunk adatokat. (Ennek kapcsán érdemes megemlítenünk, hogy a szerkesztő - feltehetően ha anyagi lehetőségei megengedik közölhetett volna igényesebb szépirodalmat is. Az 1881 decemberében Székesfehérváron induló *Szabadság* című lap pl. Vajda Jánostól, Mikszáth Kálmántól, Bartók Lajostól, Koroda Páltól közölt - legtöbbször már másutt megjelent - írásokat. A lap 1881 és 1886 között egyik állandó fóruma volt Mikszáth Kálmánnak, tizenegy Mikszáth-írást jelentetett meg.)

A szépprózai írások mellett olvashatunk a *Tárcza* rovatban kifejezetten helyi vonatkozású, a helyi közélettel összefüggő írásokat is. Pl. a március 15-én elmondott ünnepi köszöntő, vagy valamelyik társaskörben elhangzott ismeretterjesztő előadás szövegét. Legtöbbször a szépprózai vagy egyéb szöveggözlések előtt egy-két vers is található a lapban, általában helyi szerzőtől. (Pl. *Mutatóvány kedves emlékü ifjú költőnk sajtó alatt levő költeményeiből* címmel.) Alkalmi versek halottak napjára, az aradi vértanúk kivégzésének évfordulójára rendszeresen napvilágot láttak, de ami a legérdekesebb, hogy a rovat kitűnő alkalmat teremtett a helyi személyes kapcsolatok építésére is (erről majd a későbbiekben is szólok). Többek között gróf Zichy Jenőt köszöntő verset olvashatunk, ám bizonyára nagyobb érdeklődést és kíváncsiságot keltett az olvasók körében pl. a *Cs... ..1 Annának, F... .. hoz, Strix Pista emlékkönyvébe* című érzelgős versek, hiszen az olvasók egymás között is konzultálva töprenghettek azon, hogy vajon kik a címzettek, kik a szerzők.

Nos, a tárcza rovat a lap terjedelmének 21 %-át foglalja el, nehezen tudjuk összevetni a Fejér Megyei Hírlapban megjelent hasonló írásokkal, mert ott ritkán jelennek meg szépirodalmi alkotások, mondhatni a tárcza (rovat) többnyire üres. Időszakonként megjelenik a *Provincia* című irodalmi melléklet (két oldala be is került a három hetes mintavételünkbe), amely közöl verseket, elbeszéléseket, valamint olvashatunk kisebb írásokat az ifjúsági mellékletben, a *Hitélet* című rovatban is, ám a statisztikát tekintve azonban ezek terjedelme az 1 % körül mozog. Ennek kapcsán érdemes megemlítenünk, hogy ugyanakkor a szerkesztőség nagy gondot fordít színvonalas szépirodalmi írások közlésére. Néhány esztendővel ezelőtt - értékes díjakkal - novellapályázatot hirdettek, amelyen a hazai szerzőkön kívül az Írországból élő Kabdebó Tamástól az ungvári Balla Lászlóig számosan vettek részt: a lap a szombati számokban egy teljes oldalon, fél éven keresztül közölte a legjobb írásokat. (Minderről részletesebben tájékozódhatnak az érdeklődők a Fejér Megyei Hírlap e tanácskozás alkalmára megjelent jubileumi különszámában.)

Egyéb kulturális írások

Természetesen hosszan meditatálhatnánk, hogy miért tűnt el a szépirodalom (nemcsak a vidéki, de az országos sajtóban is), ám tartalmi elemzésről lévén szó, érdemesebb számba vennünk az egyéb kulturális vonatkozású közleményeket. A Székesfehérvár és Vidékében ezeknek három csoportját különböztetjük meg.

Korábban említettük, hogy a vezércikkek, belső cikkek helyén, illetve azok helyett gyakran kulturális vonatkozású tudósítások láttak napvilágot. Ám gyakorta a 3-4. oldalon is olvashatóak ilyen, többnyire különböző bálokról, estélyekről szóló terjedelmes beszámolók. (Pl. az Izraelita Krajczár és Nőegylet művészestélyéről egy egész kolumnás beszámoló a közreműködők, a résztvevő hölgyek teljes névsorával, majd a következő számában *Nyilvános köszönet* címmel - másfél hasábon - a bálon közcélra adakozók jegyzékével.)

Jelentős számú kulturális vonatkozású közlemény jelent meg a *Hírek* rovatban is. Tartalmuk, jellegük érzékeltetésére csak a gyakran ismétlődő címüket idézzük: *Vörösmarty Kör, Színház, Hangverseny és táncvigalom, Mulatság, Olvasókörök, Műkedvelő előadás, Felolvasó estély*.

Az egyéb kulturális vonatkozású írások harmadik csoportja a Székesfehérvár és Vidékében az *Irodalom* rovatcím alatt megjelenő folyóirat- és könyvismertetések. Helyi vonatkozásuk nincs hiszen ezek valójában olyan központi hirdetések, amelyek napvilágot láttak szinten minden korabeli vidéki hírlapban. (Pl. ismertetések a *Magyar Szalon*, a *Divat Újság* újabb számairól vagy a *Magyar Könyvtár* című sorozat újabb köteteiről stb.)

Összegzésként megállapíthatjuk: a *Tárcza* rovat nélkül az egyéb kulturális vonatkozású írások a lap terjedelmének 19 %-át, ha a valójában hirdetésként megjelenő közleményeket nem számítjuk, akkor 16 %-át teszik ki - míg a Fejér Megyei Hírlapban 32 %-ot.

Látnivaló, a Hírlap hangsúlyozott szerepet szán a kulturális vonatkozású írásoknak. Minden számban egy oldalon jelenik meg a *Kultúra* című rovat, de helyet kapnak kulturális vonatkozású írások szinte mindenütt: akár az első oldalon vagy a *Magazin, Krónika* stb. rovatban is. A lap rendszeresen tudósít a különféle kulturális rendezvényekről (színházi előadásokról, kiállításokról, hangversenyekről stb.). Jelentős a helytörténeti írások száma, ám a szerzők kitekintenek a nagyvilágra, az országra is. A *mai nap krónikája* című, naponta megjelenő, két hasábos rovat érdekes művelődéstörténeti, történeti évfordulókról emlékezik, értekezik. A *Láttuk, hallottuk* című rovatban új könyvekről, folyóiratcikkekről, rádió- és televízió műsorokról olvashatunk szubjektív kommentárokat. A kulturális vonatkozású kishíreket *Kulturmix* címmel naponta közli az újság.

Hírek

Az előbbi fejezetben szerepeltek már a kulturális élettel összefüggő hírek, ám bármennyire nehéz, érdemes összehasonlítani a két újságban megjelent összes hír arányát is. A nehézséget az okozza, hogy a Székesfehérvár és Vidékében a vezércikk, tárcza, esetleg egy belső cikk, helyesebben tudósítás mellett, után következő *Hírek* rovatban megjelenő írások terjedelme sok esetben jóval túllépi a címes hír vagy az információ terjedelmét is. Egy-egy bűneset leírása a Székesfehérvár és Vidékében akár egy hasáb terjedelmű is lehet. Ezért csupán csak érdekességgként említem meg, hogy a hírrovat terjedelme (nem számolva az ide besorolt hirdetéseket) a Székesfehérvár és Vidékében 46 %, a Fejér Megyei Hírlapban 20 %. Érdemes megemlítenünk, hogy a rendőrségi hírek, bűnügyek a Székesfehérvár és Vidéke 10 %-át, míg a Fejér Megyei Hírlap terjedelmének 4 %-át teszik ki. A Székesfehérvár és Vidékében kisebb az országos (tehát nem helyi jellegű) hírek aránya. Összefüggésben van ezzel az, hogy itt olyan hírek - pl. gyász hírek - is megjelennek, melyek a Fejér Megyei Hírlapban a hirdetések között szerepelnek. Mindenesetre érdemes megemlítenünk: a Székesfehérvár és Vidékében a személyi hírek nagy száma jelentősen növelhette a lap közönségkapcsolatait az olvasókkal. Csak az összevissza sorolt, azaz a lapban a legkülönbözőbb helyeken megjelenő ilyen hírek kezdő szavait sorolom: *Eljegyzés, Nyugalomba megy, Köszönetnyilvánítás, Véglegesítés, Kitüntetés, Temetés, Hymen* stb. Érdemes megemlítenünk még a *Hírek* rovaton belül kiemelt *Anyakönyvi*

hírek. Statisztika című, kéthetente megjelenő összeállítást. Ez elsőként a születésekről, halálozásokról, házasságkötésekről közöl statisztikai adatokat, majd személy szerint is felsorolja az elhunytak, valamint házasságra lépők adatait. A foglalkozás és lakcím mellett az elhaltak esetében közli azok korát és a halálozás okát is. (Azért, hogy érezzük egy kicsit a kor hangulatát, érdemes felidézni a halált okozó betegségek néhány gyakori elnevezését: tüdőlégdag, aggaszály, hagymáz, veleszületett gyengeség, ránggörcs stb. Az összeállítás - amely elsősorban székesfehérvári adatokat közöl - minden bizonnyal fontos tájékoztató eszközt jelentett az olvasók számára, hiszen itt azokról az elhalálozókról, eljegyzésekről is tájékozódhattak, amelyekről a hírrovat nem tudósított.

Szolgáltató rovatok, sport

Szolgáltató rovatokban a Fejér Megyei Hírlap gazdagabb. A Székesfehérvár és Vidéke szolgáltató rovatai a következők: *Piaczi ártáblázat*, olykor *Vasúti menetrend*, *Naptár* (a hírek elején). A Fejér Megyei Hírlapé: *Körzeti orvosi ügyelet*, *Állatorvosi ügyelet*, *Hétfégi programok*, *Heti sportműsor*, *Bélyeggyűjtemény*, *Kulturális ajánló*, *Időjárás*, *Horoszkóp*, *Szolgáltatások* (mentő stb.), *Totó-tippek*, *Tőzsde-térkép*, *Határidőnapló* (a *Cégvezetés* című kiadvány nyomán).

Eddig a Székesfehérvár és Vidéke lapszerkezetét követtük nyomon, ám most át kell térni a Fejér Megyei Hírlapéra, az előbbiben ugyanis nincs sportrovat. A sportrovat a Hírlap terjedelmének 17 %-át teszi ki átlagosan. Nagyban közrejátszik ebben a minden hétfőn megjelenő *Ziccer* című sportmelléklet. (Olvasottságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezekből a számokból sokkal több árus példány kel el.) A rovat tartalmi megoszlása: 14 % helyi (azaz Fejér megyei), 2 % külföldi és 1 % országos vonatkozású. (Helyi érdekű cikknek vettük azokat az írásokat, amelyek Fejér megyei klubok, versenyzők szerepléséről szólnak, még ha azok országos jelentőségűek is, valamint a helyi sportolók külföldi szerepléséről szóló tudósításokat is.) A rovat (illetve a Hírlap) ily módon a helyi sport kedvelőinek, szurkolóinak nélkülözhetetlen olvasmánya, nem pótolja az országos sportlap, mert nem vagy kevésbé részletesen (pl. egy országos bajnoki labdarugó mérkőzés esetében) kommentálja a Fejér megyei vonatkozású eseményeket.

Hirdetések

Mint említettük, a hirdetések a Hírlap egész terjedelmének 30-35 %-át adják. A Székesfehérvár és Vidékében ez az arány 34 %, a hasonlóság szinte a lapok fenntartásával összefüggő marandó törvényszerűsége utal.

Természetesen nehezen hasonlíthatjuk össze a Hírlap korszerű, sokoldalúan szervezett hirdetésszervezői munkáját a Székesfehérvár és Vidékével. Az utóbbiban nincsenek (vagy ma már nem állapíthatók meg) reklámriportok, fizetett közlemények, fizetett politikai hirdetések, olyan mellékletek (*Autó*, *Építkezés* stb.) amelyek zömét hirdetések teszik ki. Míg a Hírlapban szinte meghatározó, ott jóval kisebb a helyi cégek, szolgáltatók hirdetéseinek a száma. Annál több viszont az olyan - a központi hirdetésszervezők által a lapban elhelyezett - hirdetések száma, amelyek közvetlenül a bécsi, budapesti stb. cégekhez küldendő megrendelésre biztatják az olvasót. (Rendelje meg Hoff maláta készítményeit, Pserhofel J. vértisztító labdacsait, a köhögés elleni Szt. György hurut port stb.)

A jól tipografizált, legtöbbször illusztrált, sajátos vizuális élményt jelentő hirdetések olykor nem nélkülözik a humort sem, ma is érdekes olvasmányt jelentenek. Erre csak egyetlen példát: az egyik számban az *Irodalom* rovat Vörösmarty *Petike* című költeményének átköltésével kezdődik. Az átirás eredménye az, hogy a búskomor Petike nem Juliskát kívánja látni, hanem azt kéri anyjától, hogy a *Pillangó* című újságra fizessen elő.

Az *Irodalom* rovatcím alatt megjelenő versikét természetesen a gyermekeknek szánt folyóirat ismertetése - valamint azok a tudnivalók, hogy hol, mennyiért lehet arra előfizetni - követi.

Helyi vonatkozású közlemények

Természetesen szólhatnánk még a két újság egyéb tartalmi vonatkozásairól (hasonlóságokról és különbözőségekről), ám talán legfontosabb még annak számbavétele, hogy milyen terjedelemben, arányban jelentek meg a lapokban a helyi vonatkozású írások. Nos, ezek a Székesfehérvár és Vidéke terjedelmének 57 %-át, a Hírlapénak 53 %-át adják. A hasonlóság szinte kísérteties, ám, ha nem vesszük figyelembe a Hírlap sportrovatát (14 %), akkor a Székesfehérvár és Vidékében nagyobb hangsúlyt kapott a helyi vonatkozású információk stb. köre. Elsősorban a hírek révén: míg a Székesfehérvár és Vidékében a helyi vonatkozású hírek 28 %-ot, addig a Hírlapban 10 %-ot tesznek ki. (Persze hozzájárult ehhez az is, hogy a Székesfehérvár és Vidéke *Hírek* rovatában - mint azt már korábban is említettük - a mai értelemben vett mínuszos, címes hírekhez képest sokkal terjedelmesebb írások jelentek meg.)

Ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy a Székesfehérvár és Vidéke helyi vonatkozású közleményei elsősorban székesfehérvári vonatkozásúak, terjedelmük összesen 37 %, míg a Hírlapban 16 %. A "vidék" tehát nem jelenik meg olyan hangsúlyozottan mint a lap címéből gondolnánk. A Fejér Megyei Hírlapban viszont jól érzékelhetők a megyei érdekeltségű információk stb. közlésének a szándéka, kötelezettsége. A Fejér megyei (azaz bármely megyei településen élő olvasó érdeklődésére számot tartható) írások aránya a Hírlapban 12 %, a Székesfehérvár és Vidékében 8 %. Székesfehérvár kivételével az egyéb Fejér megyei településekről megjelent írások terjedelme pedig - nem számítva a bűnügyeket - több, mint a duplája a Hírlapban (9 %), mint a Székesfehérvár és Vidékében (4 %). Azaz a Hírlap valóban megfelel "megyei" lap funkcióinak. Szembetűnőbben érzékelhetjük ezt, ha a székesfehérvári vonatkozású és az előbbi értelemben vett megyei és egyéb megyei települési írások arányát nem a lapok egésze, hanem csak az ilyen jellegű közleményeik terjedelmének az arányában vizsgáljuk.

	Fejér Megyei Hírlap	Székesfehérvár és Vidéke
Székesfehérvári	30 %	65 %
Megyei, egyéb Fejér megyei települési	70 %	35 %

Láthatjuk, a Hírlap valóban széleskörű kitekintést nyújt az egész megyére, a megyei településekre, azaz éppen ennek révén vált, válik közhasznú olvasmánnyá a vidéken élő olvasói, előfizetői részére is. Mindezzel persze nem akarjuk azt mondani, hogy ezeknek az olvasóknak nem fontosak a Székesfehérvárról (egy áruház megnyitásáról, a helyi autóbuszjegyek árának változásáról stb.) szóló írások, mint ahogy a székesfehérvári olvasók érdeklődésére is számot tarthat a "vidéki" tudósítások, hírek többsége is.

Helyi sajtó - országos sajtó

Sajnos az elmondott statisztikai kimutatásokat nem tudjuk hasonló elemzésekkel összevetni, ezért e rövid összegzésben csak néhány - többé kevésbé általánosítható megjegyzést teszünk. A Székesfehérvár és Vidéke mint helyi, megyei terjesztésű újság egyértelműen a helyi vonatkozású publikációival válhatott érdekessé az olvasóközönség körében. A politikai, elsősorban a külpolitikai írások kisebb terjedelme, az utóbbi esetben hiánya azonban azok számára, akik ebben a tárgykörben is tájékozódni kívántak, nem pótolhatták valamelyik országos napilap előfizetését. Helyi vonatkozású közleményei elsősorban a székesfehérvári olvasók érdeklődésére számíthattak, ezért minden bizonnyal a lap vásárlóinak, előfizetőinek a többsége is közülük került ki.

A Fejér Megyei Hírlap politikai tárgyú írásai révén folyamatosan nyújt tájékoztatást az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről s ezzel bizonyos mértékig olvasója mellőzheti az országos lapok olvasását. Azaz esetében - s a többi megyei lap esetében is - a helyi sajtó valójában az országos

sajtó feladataiból is részt vállal. A Hírlap - Székesfehérvár mellett - sokrétű kitekintés nyújt egész Fejér megyére. Ez a tény valamint kulturális vonatkozású publikációinak a Székesfehérvár és Vidékében közöltekénél jóval nagyobb aránya, sportrovata stb. viszont nélkülözhetetlenné teszik azoknak a megyében élő olvasóknak a számára, aki egyúttal országos lapokat is olvasnak.

Arató Antal

Mellékletek:

A Székesfehérvár és Vidékében 1899. január 1. és január 24. között megjelent írások hasábterjedelme		
Tartalom, műfaj	cm	%
Vezércikk		
Belpolitikai	257	7
Megyei (helyi közéleti)	173	5
Székesfehérvári	117	3
Összesen:	547	15
Tárcza	770	21
Belső cikk (Tudósítás)		
Országos	77	2
Megyei	42	1
Székesfehérvári	423	12
Összesen:	542	15
Hírek		
Külföldi	31	1
Országos	165	5
Megyei	80	2
Székesfehérvári	812	22
Fejér megyei települési	145	4
Bűnügyek		
Külföldi		
Országos	57	2
Megyei (városi, Fejér megyei települési)	304	8
Összesen:	1594	44
Szolgáltató rovatok	50	1
Egyéb	127	4
Összesen:	177	5
Mind összesen:	3630	100
Ebből		
- kulturális vonatkozású	590	16
- helyi (megyei, székesfehérvári, Fejér megyei települési)	2096	58
Hirdetések a lap egész terjedelmében (5553 cm)	1923	35
Ebből		
- kulturális vonatkozású a lap szerkesztett terjedelmében	100	3

**A Fejér Megyei Hírlapban 1999. május 3. és május 22.
között megjelent írások hasábjelme**

Tartalom, műfaj	cm	%
Politikai tartalmú írások		
Világpolitika	1331	3
Külpolitika	1306	3
Belpolitika		
Országos	1892	4
Megyei	560	1
Összesen	5089	11
Nem politikai tartalmú írások		
Külföldi	1879	4
Országos	6456	14
Megyei	4105	7
Székesfehérvári	4738	10
Fejér megyei települési	2677	6
Összesen	19855	41
Hírek		
Külföldi	609	1
Országos	2220	5
Megyei	688	1
Székesfehérvári	2685	6
Fejér megyei települési	1570	3
Bűnügyek		
Külföldi	64	
Országos	886	2
Megyei	730	2
Összesen	9452	20
Sport		
Külföldi	706	2
Országos	613	1
Megyei	6902	14
Összesen	8221	17
Szolgáltató rovatok		
Országos	3898	8
Megyei	1189	3
Összesen	5087	11
Egyéb	300	
Mind összesen	48004	100
Ebből:		
- kulturális vonatkozású	15328	32
- helyi (megyei, székesfehérvári, Fejér megyei települési)	25844	54

A helyi vonatkozású írások megoszlása százalékban (%)		
	Fejér Megyei Hírlap	Székesfehérvár és Vidéke
Megyei jellegű		
Cikkek	8	6
Hírek	1	2
Szolgáltató rovatok	3	-
Összesen:	12	8
Székesfehérvári		
Cikkek	10	15
Hírek	6	22
Összesen:	16	37
Fejér megyei települési		
Cikkek	6	-
Hírek	3	4
Összesen:	9	4
Bűnügyek	2	8
Sport	14	
Mind összesen:	53*	57*
* Az 1%-os eltérések az előző táblázatokban közöltektől a kerekítésekből adódnak		
Megjegyzések:		
<p>A <i>világpolitikai</i> tartalmú cikkekhez azokat az írásokat soroltuk be, amelyek természetesen külpolitikai kérdésekkel foglalkoznak, ám magyar vonatkozásuk nincs. <i>Külpolitika</i> tárgyszó alá kerültek azok az írások, amelyeknek hazai vonatkozásuk is van. <i>Megyei vonatkozású</i> hírek, cikkek azok, amelyek az egész megyét érintik. A <i>bűnügyek és a sport</i> esetében viszont a megyei tárgyszó alá soroltuk az egyes megyei településekre vonatkozó cikkeket is.</p>		

Irodalom

- Buzinkay Géza: Kis magyar sajtótörténet. Bp. 1993. Haza és Haladás Alapítvány, 119 p.
- Dersi Tamás: Századvégi üzenet. Sajtótörténeti tanulmányok. Bp. Szépirodalmi Kiadó, 525 p.
- Domokos Lajos: PRESS. A nyomtatott és elektronikus újságírás elmélete. Bp. Domokos press és pr Betéti társaság, 311 p.
- Eszenyi Miklós: Az újságírás bibliográfiája. Bp. 1996. MBE, 167 p.
- Gombó Pál: Sajtóismeret. Bp. 1977. Tankönyvkiadó, 250 p.
- Kókay György – Buzinkay Géza – Murányi Gábor: A magyar sajtó története. Bp. É.n. MUOSZ, 229 p.
- Lovas Dániel: A helyi sajtó ABC-je. Lakitelek, 1996. Antológia Kiadó és Nyomda, 179 p.
- A magyar sajtó története II/2. 1867-1842. Szerk. Kosáry Domokos és Németh G. Béla. Bp. 1985. Akadémiai Kiadó, 350 p.
- A magyar sajtótörténet irodalmának válogatott bibliográfiája (1705-1945). Szerk. József Farkas. Bp. 1972. MUOSZ, 426 p.
- Műfajismeret. Szerk. Bernáth László. Bp. 1997. MUOSZ, 175 p.
- Műfordítások és poétai rugamok. XIX. századi előlapjaink paródiái és travesztiái. Válogatta, az utószót és a jegyzeteket írta Buzinkay Géza. Bp. 1983. Magvető, 446 p.
- Scheiber Sándor: Mikszáth-írások a székesfehérvári Szabadságban. In: Irodalomtörténet. 1979. 2. sz. p. 433-435.

Hírek, információk

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóhelyettesévé 2000. október 1-i hatállyal Klausz Gábort, a Gárdonyi Városi Könyvtár korábbi igazgatóját nevezték ki. Munkájához sok sikert kívánunk!

*

A móri Radó Antal Városi Könyvtár milleniumi emléklapot kapott a Móri Városvédő és -Szépítő Egyesülettől.

*

A megyei könyvtár a Soros Alapítvány támogatásával Internet használói tanfolyam szervezett 2000. november 27 - december 1. között a Fejér Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet számítógépes oktató termében.

*

Megjelent a Kormány 157/2000. (IX. 13.) Korm. rendelete (Magyar Közlöny 2000/93. sz) a dokumentumvásárlási hozzájárulásról. A rendelet a kulturális törvény hatálya alá tartozó intézményekben teljes munkaidőben, valamint szakmai munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottakra vonatkozik. Mellékelten (16. o.) közreadjuk a NKÖM rendelettel kapcsolatos - a minisztérium honlapján is megtekinthető - közleményt.

*

A Koncepció az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztése az információs társadalomban című dokumentumban megfogalmazott célok megvalósítására kiírt pályázaton a következő könyvtárak nyertek támogatást a megyénkben: Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár – 900 eFt, József Attila Könyvtár (Dunaújváros) – 300 eFt, Nagy Károly Városi Könyvtár (Bicske) – 300 eFt, Radó Antal Városi Könyvtár (Mór) – 350 eFt. Megemlítjük még, hogy a Fejér Megyei Levéltár 460 eFt-ot, a Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága 1.400 eFt-ot, a Fejér Megyei Művelődési Központ 500 eFt-ot, az Öreghegyi és Felsővárosi Közösségi Ház 200 eFt-ot kapott. A megye intézményeinek nyújtott támogatás összesen 4.140 eFt.

*

Az Inter Naciones a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatán keresztül fénymásológépet adományozott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárnak.

*

Az NKA Könyvtári Szakkollégiuma pályázatán mágneses védőkapu felállítására pályázott sikeresen a megyei könyvtár. Az 50%-os fenntartói önrésznek is köszönhetően a védőkaput novemberben felszerelték.

*

Június 22-én megkezdődött a számítógépes kölcsönzés a megyei könyvtár felnőtt részlegében. A tapasztalatokról a későbbiekben tájékoztatjuk a kollégákat.

*

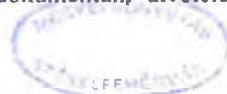
Az Olvasás éve előkészületeként a Székesfehérvári Városi Könyvtár Sziget utcai fiókkönyvtára *Gondolatok a könyvtárban* címmel novemberben prózamondó versenyt hirdetett felső tagozatos tanulók részére. A verseny kötelezően elmondott prózáját Vörösmarty Mihály írta, a szabadon választott irodalmi részlet témája az olvasó, a könyv, a könyvtár volt.

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának közleménye a dokumentumvásárlási hozzájárulásról

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a 157/2000. (IX.13.) Korm. rend 1.§-a (4) valamint 5.§-a (4) bekezdése alapján a dokumentumvásárlási hozzájárulással kapcsolatban 2000. évre vonatkozóan az alábbi közlemény teszi közzé.

1. A 2000. évben a hozzájárulás - közterhekkal csökkentett - összege, azaz az utalványkeret 8226 Ft.
2. A 2000. évben a rendeletben említett lebonyolító a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság (1391 Budapest, Pf. 204. Tel.: 349-2715).
3. Az intézményvezetők a rendelet 5.§ (2) bekezdésben meghatározott dolgozók (a továbbiakban: igényjogosultak) névjegyzékét az 1. sz. melléklet szerinti formában lebonyolítónak megküldik lehetőleg 2000. szeptember 30-ig, de legkésőbb jelen közlemény megjelenésétől számított 30 napon belül.
4. Lebonyolító az utalványkeret megnyitásának visszaigazolásaként 2000. október 15-ig az intézményvezetőknek megküldi az igényjogosultak listáját, valamint egyidejűleg eljuttatja a 2. sz. melléklet szerinti megrendelő lapot, amely tartalmazza a dokumentumok vásárlására vonatkozó első ajánlati listát.
5. Az intézményvezető gondoskodik arról, hogy a dolgozók október 31-ig megismerjék az igényjogosultságukat, valamint megkapják a megrendelő lapot. Ezt a tényt az igényjogosultak a névjegyzéken dátummal és aláírással igazolják.
6. Az intézményvezető megküldi lebonyolítónak az igényjogosult által kitöltött megrendelő lapot, vagy lapokat legkésőbb 2000. december 15-ig. Ezt a határidőt követően a 7. pont kivételével igényt az utalványkeret terhére nem lehet benyújtani 2000. évre. A megrendelést több részletben is fel lehet adni.
7. Amennyiben lebonyolító nem tudja a megrendelt dokumentumot leszállítani, erről haladéktalanul értesíti az igényjogosultat, és az igényjogosult újabb megrendelést adhat mindaddig, amíg lebonyolító nem teljesíti megrendelését.
8. Az igényjogosultak kötelesek megtéríteni lebonyolítónak az utalványkeret mértékét meghaladó dokumentum-rendelés esetén az utalványkeret és a tényleges megrendelés összege közti különbözetet.
9. A dokumentumok szállításával kapcsolatos költségek lebonyolítót terhelik.
10. A dokumentumok leszállításával egyidejűleg lebonyolító olyan szállítólistát is küld, amely a leszállított dokumentumokat igényjogosultanként felsorolja. A szállítólistán az igényjogosult aláírásával rögzíti a dokumentum átvételének tényét.

472246